

НАЦИОНАЛНА КРЪГЛА МАСА ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ В БЪЛГАРИЯ



11 юни 2019 г.

София, България

Събитие, организирано от Изпълнителната агенция на ЕС за малките и средните предприятия (EASME) в рамките на договора за форуми за инвестиции в устойчива енергия, финансиран по линия на програма „Хоризонт 2020“ на Европейския съюз

Съдържание

Обща информация за събитието.....	2
Резюме	2
Откриваща пленарна сесия	3
Български национален контекст	3
Европейски политически контекст.....	3
Перспектива за финансовия сектор.....	6
Тематични групи.....	8
А. Европейски структурни и инвестиционни фондове и инициативата „Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“	8
Европейско финансиране за енергийна ефективност в България.....	8
Финансови инструменти за енергийна ефективност с подкрепа от европейските структурни и инвестиционни фондове 2014—2020 г.	8
Основни моменти от публичната конференция от 2018 г.....	8
Обща информация	8
Въпроси за провеждане на дискусия	9
Б. Реновиране на публични сгради.....	10
ELENA — Улесняване на инвестициите в енергийна ефективност.....	10
Алианс за енергийна ефективност.....	10
Основни моменти от публичната конференция от 2018 г.....	10
Обща информация	10
Въпроси за провеждане на дискусия	11
В. Дългосрочни стратегии за реновиране и Директивата относно енергийните характеристики на сградите.....	12
Директива на ЕС относно енергийните характеристики на сградите – Насоки за държавните служители.....	12
По пътя към nZEB: стратегически цели и политики на национално и местно равнище	12
Основни моменти от публичната конференция от 2018 г.....	12
Обща информация	12
Въпроси за провеждане на дискусия	13
Заклучителна пленарна сесия	14
Докладване от тематичните групи за получаване на обратна информация	14
Коментари от поканен панел	15

Като част от инициативата „Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“ Европейската комисия организира серия от „Инвестиционни форуми за устойчива енергия“, за да повиши капацитета на публични и частни заинтересовани страни и сътрудничеството между тях за разработване на широкомащабни инвестиционни програми и схеми за финансиране. Инвестиционните форуми за устойчива енергия ще включват над 30 събития в до 15 държави членки през периода 2016—2019 г.; информация за минали и предстоящи събития може да се намери на [уебсайта на форумите за инвестиции в устойчива енергия](#).

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪБИТИЕТО

Първоначална регионална конференция на тема „Финансиране на енергийната ефективност в Централна и Югоизточна Европа“ се проведе в София на 28 юни 2018 г. Това събитие събра около 150 участници, работещи по финансирането на енергийната ефективност, от финансовия сектор, националните правителства, лицата, разработващи проекти, веригата за доставки за реновиране и местните и регионалните агенции. Презентациите и докладите от това събитие могат да се намерят [ТУК](#).

РЕЗЮМЕ

Европейската комисия в партньорство с Финансовата инициатива за програмата за околната среда на Обединените нации и с Българското министерство на енергетиката организира национална кръгла маса на тема „Финансиране на енергийната ефективност в България“, която се проведе на 11 юни 2019 г. (вторник). На събитието присъстваха 77 експерти от България, които се занимават с финансиране на енергийната ефективност, от националното правителство, финансовия сектор, лицата, разработващи проекти, веригата за доставки за реновиране, научните изследвания и местното и регионалното управление.

Целта на националната кръгла маса беше да надгради диалога между ключови български заинтересовани лица по отношение на подобряването на достъпа до финансиране за инвестиции в енергийна ефективност и да определи общи цели и потенциални подобрения, които да бъдат извършени в настоящата политическа рамка и бизнес практики.

Участниците в кръглата маса бяха разделени на три работни групи: Европейски структурни и инвестиционни фондове и инициативата „Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“, реновиране на публични сгради и дългосрочните стратегии за реновиране и Директива относно енергийните характеристики на сградите.

ОТКРИВАЩА ПЛЕНАРНА СЕСИЯ

Модератор: Марко Марков, ECONOLER

Български национален контекст

Николай Налбантов, директор на Дирекция „Енергийни стратегии и политики за устойчиво енергийно развитие“

Като приоритетни области на енергийната си политика България определя енергийната сигурност, енергийната ефективност, възобновяемата енергия и защитата на потребителите. Преходът към нисковъглеродна енергия изисква повишени енергийна ефективност и енергийно управление, подобрена инфраструктура и пазари, както и въвеждането на нови услуги и развитие на пазарите.

Енергийната ефективност е икономически изгодна и създава много възможности. Пестенето на енергия е бърз начин за постигане на по-добри резултати в действията в областта на изменението на климата и ще помогне на промишлеността да стане по-конкурентоспособна и да разработи нови работни места в международен план.

България се стреми да намали енергийната си зависимост от чужбина, да смекчи изменението на климата и да получи достъпна енергия за потребителите. Домакинствата, секторите на услугите и транспорта търсят как да постигнат икономии на енергия. Работи се също така за намаляване на загубите при пренос и разпределение на енергията и за постигане на напредък в ефективното производство на енергия.

Разработен е Национален интегриран план в областта на енергетиката и климата в съответствие с принципите на устойчивото развитие и гарантирането на националните интереси, спрямо целите на пакета „Чиста енергия за всички европейци 2030“. Той включва цел от 27 % за енергийната ефективност за периода до 2030 г. Ще бъдат разработени и допълнителни политики и мерки. Търси се подобряване на енергийната ефективност в сградите на публичната администрация с 50 %. Фокусът ще е върху ефективните обществени поръчки и секторите на промишлеността и производството на енергия. Топлопреносните мрежи ще бъдат ремонтирани. Също така България работи за постигане на целите на преработената Директива относно енергийните характеристики на сградите и енергийната ефективност, включително и по стратегия за реновиране на публични сгради. Министерството работи и за промяна на поведението на гражданите и дружествата. Повишаването на осведомеността е много важно, като се има предвид по-специално разработването на нови технологии и необходимостта от подобряване на енергийните характеристики на сградите. Нисковъглеродният преход в общността е много важен, както и доверието на обществеността.

Що се отнася до усилията за финансиране, България ще търси координиране на регионално равнище с други държави членки, за да привлече необходимите инвестиции за енергийна ефективност. Важно е да се въведат реални стимули. Кръглата маса е още една стъпка по пътя към сближаването на публичния и частния сектор по схемите за финансиране в областта на енергетиката.

Европейски политически контекст

Карлос Санчез Риверо, служител по въпросите на политиките, ГД „Енергетика“, Европейска комисия

Приема се, че в резултат на прилагането на пакета „Чиста енергия за всички европейци“ в енергийната ефективност трябва да се инвестират допълнително от 150 до 200 милиарда евро годишно. Следователно само публичните средства няма да бъдат достатъчни. Наличното публично финансиране трябва да се използва за мобилизиране на частното финансиране.

Миналата година ЕС публикува визия за 2050 г., дългосрочна стратегия, която показва, че са необходими радикални трансформации за поддържане на нашите икономики. Само 200—230 милиарда евро годишно ще са необходими в сектора на жилищното строителство, като по-голямата част от тях са за енергийна ефективност. Стратегията е изградена върху седем стълба, от които първият е енергийната ефективност. Необходими са солидни финансови предложения и убедително потребителско предложение, за да се повишат темповете на реновиране на сградите.

Промените в Директивата относно енергийната ефективност осигуриха подсилена политическа рамка, основана на трите стълба на политиката за интелигентно финансиране за интелигентни сгради. През 2018 г. Директивата относно енергийните характеристики на сградите беше преработена и актуализираната версия вече влезе в сила. Това означава, че сега съществува нова ДЕХС, която изисква дългосрочни стратегии за реновиране с по-строги разпоредби за подпомагане на инвестициите, като през юли 2019 г. в Официален вестник се очаква да бъдат публикувани новите цели на ДЕЕ, които включват разширяване на обхвата на член 7 относно задълженията за енергийната ефективност и ревизираните изисквания за екодизайн и екомаркировка.

Всичко това ще бъде подкрепено от полагането на повече усилия в областта на изменението на климата в следващата многогодишна финансова рамка. 25 % от общия бюджет са заделени за действия в областта на климата в рамките на структурните фондове. По линия на програма LIFE се очаква изграждане на капацитет и подкрепа на политиката, включително на нова програма за преход към чиста енергия, енергийна ефективност и използване на възобновяеми енергийни източници. През март 2019 г. беше постигнато частично политическо споразумение. Освен това европейските структурни и инвестиционни фондове, както и InvestEU (продължение на плана „Юнкер“) ще продължат да съществуват като гаранционен механизъм, който ще бъде структуриран в четири различни прозореца. Енергийната ефективност ще бъде в прозореца на инфраструктурата (11,5 от 38 милиарда евро).

„Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“ има три стълба

1 — По-ефективно използване на публичните средства — „Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“ насърчава това и увеличава използването на финансови инструменти, включително по-голямо използване на договори за енергийните характеристики за публични сгради.

2 — Съдействие и обединяване — Съдействие за разработването на проекти и обслужване на едно гише. Обединяването е важно за проектите/програмите, за да достигнат размер, който е привлекателен за финансовия сектор.

3 — Отстраняване на рисковете — това включва работата на групата [EEFIG](#) и базата данни [DEEP](#), както и [инструмента за поемане на гаранции на EEFIG](#).

Сравнително нова разработка е механизмът за гарантиране на пакета „Интелигентни финанси за интелигентни сгради“, който механизъм се подкрепя от множество фондове и може да предоставя заеми плюс безвъзмездни средства. Механизмът е предназначен да помогне на финансовите институции да предложат заеми с атрактивни лихвени проценти за крайните потребители, благодарение на механизма за споделяне на риска.

Напоследък също беше извършена значителна работа по обслужването на едно гише, което предлага единна входна точка, която обхваща цялото разкарване на клиентите във връзка с реновирането на сградите. Работата включва [всеобхватен преглед](#) от Европейския съвместен изследователски център.

Симеон Шенев, ръководител-екип за България, ГД „РЕГИОНАЛНА И СЕЛИЩНА ПОЛИТИКА“, Европейска комисия

За текущия период на финансиране 2014—2020 г. по линия на Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд, на разположение са 352 милиарда евро за целия период. Кохезионният фонд и ЕФРР осигуряват 250 милиарда евро за целия ЕС. Тези средства се управляват в рамките на споделено управление, като Комисията отговаря за правилното им разпределение, но действията са отговорност на държавите членки. Те представляват важна част от стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж.

Съществуват 11 тематични области за средствата по линия на ЕФРР, като цел 4 се отнася до прехода към нисковъглеродна икономика, където се включва енергийната ефективност. Има задължително изискване за инвестиране в нисковъглеродната икономика на известни финансови средства. За по-слабо развитите региони този процент е 20 %. Това се равнява на 23 милиарда евро по цел 4, която възлиза на 40 милиарда евро, в това число и за устойчив градски транспорт. В сравнение с предходния период 2007—2013 г. това представлява драматична еволюция. До 2010 г. инвестициите в енергийна ефективност и възобновяеми енергийни източници имаха праг. От 2010 г. насам правилата са променени, за да се направи задължително инвестирането в тази цел.

През периода 2014—2020 г. размерът на финансирането за енергийна ефективност е значително по-висок — общо 18 милиарда евро. Това засегна близо 1 милион домакинства и 3,3 милиони потребители на енергия, свързани с интелигентните мрежи. Цялата инвестиция е близо 26 милиарда евро и досега усвояването на тези средства е приблизително 67 %. Макар че на програмно равнище финансирането за енергийна ефективност се е увеличило с три пъти между периодите на разходи, за някои отделни държави това увеличение е 80 пъти.

За България, по Оперативна програма „Региони в растеж“, за енергийна ефективност са инвестирани 320 милиона евро. Това разпределение се управлява от Министерството на регионалното развитие и благоустройството и от Българския фонд на фондовете. В сравнение с други държави членки разпределението на средствата за енергийна ефективност в България е малко по-ниско от очакваното. Програмите включват подмяна на остарели котли и инвестиране в управление на отпадъците и в завод за преработка на отпадъци с когенерация.

Ако погледнем в бъдещето, перспективата е, че политиката на сближаване изглежда стабилна — с почти 73 милиарда евро общо за следващия период на финансиране. Отново ще бъде поставен акцент върху нисковъглеродната и неутралната по отношение на климата икономика. Ще има силна връзка между европейския семестър и политиката на сближаване. Предходните 11 цели ще бъдат консолидирани до 5. Всички дейности в областта на климата, енергетиката и околната среда ще попаднат в тематична цел 2, с подточка за насърчаване на мерките за енергийна ефективност. За държави с БНД под 75 % от средния за ЕС, 35 % от общия бюджет следва да бъдат инвестирани по тематична цел 2. Ще има по-строг подход към мерките по отношение на климата и енергийната ефективност.

[Докладът за България за европейския семестър](#) беше публикуван на 27 февруари 2019 г. Този доклад разглежда енергийната ефективност, като изискваща големи инвестиции, с цел да се намали замърсяването на въздуха, както и необходимостта от увеличаване на инвестициите в МСП и в публичните сгради. Тези съображения следва да бъдат взети предвид при изготвянето на оперативните програми за финансиране за предстоящия период на финансиране на бюджета на ЕС. Също така докладът съдържа и специфична за държавата препоръка за включване на енергийната ефективност като приоритет за България.

Политиката на сближаване е важен двигател на действията за инвестиции в устойчивата енергия. В момента важните въпроси са два — Как да оптимизираме инвестициите в енергийната ефективност? и Как да мобилизираме частното финансиране? Може да съществува възможност за оптимизиране на управлението на средствата на програмно равнище, което би било добре дошло, особено ако се включат по-сложни финансови инструменти.

Перспектива за финансовия сектор

Надя Данкинова, изпълнителен директор на фонд ФЛАГ и на Фонд за устойчиво градско развитие

Критичната точка в дебата за инвестициите в енергийна ефективност е как наличните ограничени публични средства могат да бъдат комбинирани със значителните частни средства на пазара, за да се изпълнят проектите по възможно най-добрия начин. Комбинацията на множество средства дава възможност за по-благоприятни условия, отколкото само пазарните средства. Такъв е случаят вече от 15—20 години и комбинацията от средства води до ценова ефективност. Публичните средства се предоставят на ниска цена, така че заемите са на по-ниска цена от пазарното финансиране. Поради наличното

финансиране за техническа помощ, финансовите институции са в състояние да наемат външна експертиза и да предоставят подкрепа.

Подобряването на качеството на градската среда е основна цел. Тази област на дейност включва реновиране на сгради и развитие на чист транспорт. Бяха предоставени средства за подобряване на енергийната ефективност в студентски общежития и в еднофамилни жилищни сгради, тъй като тези сектори не бяха покрити с финансиране от публичния или частния сектор.

Има важни информационни и комуникационни проблеми, които трябва да бъдат разгледани. Някои студенти отхвърлиха програмите за подобряване на жилището им, тъй като наемът им би се увеличил с 5—10 лева, въпреки подобренията в качеството на живот и комфорта. Решенията трябва да бъдат правилно представяни на пазара. Необходим е единен ясен глас за това колко голяма е нуждата.

Фондовете в България са много фрагментирани — държавата трябва да взема съгласувани решения. Не е възможно да се премине от 100 % безвъзмездно финансиране към 100 % търговско кредитиране. Крайните потребители, които се интересуват от продуктите на Фонда за устойчиви градове, питат за процента на наличната безвъзмездна помощ. Хората казват, че очакват в бъдеще да се възползват от програми за безвъзмездно финансиране на 100 %, така че вероятно ще чакат и отлагат инвестициите, свързани с енергийната ефективност. Понастоящем е трудно да се приемат изцяло програми, финансирани с търговска цел, тъй като българските домакинства са свикнали да свързват енергийната ефективност с държавните безвъзмездни помощи. Фондът за устойчиви градове се надява, че Европейската комисия ще им помогне да намерят устойчиви, достатъчни и приложими модели. Във всеки случай, през следващия период на финансиране от ЕС 2021—2027 г. следва да се направи ясно разграничаване между видовете проекти, които са допустими за безвъзмездно финансиране, и видовете проекти, които са предмет на търговско финансиране чрез финансови инструменти.

ТЕМАТИЧНИ ГРУПИ

А. ЕВРОПЕЙСКИ СТРУКТУРНИ И ИНВЕСТИЦИОННИ ФОНДОВЕ И ИНИЦИАТИВАТА „ИНТЕЛИГЕНТНО ФИНАНСИРАНЕ ЗА ИНТЕЛИГЕНТНИ СГРАДИ“

Модератор: Марко Марков, Старши финансов експерт по енергийна ефективност и възобновяема енергия, ECONOLER

Европейско финансиране за енергийна ефективност в България

Марко Марков, Старши финансов експерт по енергийна ефективност и възобновяема енергия, ECONOLER

Презентацията е налична [ТУК](#).

Финансови инструменти за енергийна ефективност с подкрепа от европейските структурни и инвестиционни фондове 2014—2020 г.

Димитър Черкезов, ръководителят на звено „Оперативни програми“, Български фонд на фондовете

Презентацията е налична [ТУК](#).

Основни моменти от публичната конференция от 2018 г.

Сесия 3А — Да направим инвестициите в енергийна ефективност осъществими

- Трябва да използваме общ език при комуникацията между лицата, разработващи проекти, и финансистите.
- Стандартизирането е ключово за понижаване на административните разходи. Това също така ще спечели доверието на банковия сектор. Проектът за доверие на инвеститорите е новаторски проект в този контекст.
- Индивидуалните и специализираните фондове (които са различни от банки) могат да бъдат страхотно ново действащо лице. Дори банките да имат по-добро разбиране на въпросите, свързани с енергийната ефективност, тези фондове могат да бъдат лидери.

Обща информация

В публичната конференция от 28 юни 2018 г. бяха включени презентации, с които беше направен общ преглед на европейските структурни и инвестиционни фондове в България (налични [ТУК](#)), както и общ преглед на финансирането и напредъка по отношение на целите ([ТУК](#)).

България представи своя проект на Националния план в областта на енергетиката и климата пред Европейската комисия. В плана се посочват следните финансови мерки, включително подкрепата от Съюза и използването на средства на Съюза на национално равнище:

Финансови механизми, използвани за насърчаване на мерките за повишаване на енергийната ефективност:

- Фонд „Енергийна ефективност и възобновяеми източници“
- Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014—2020 г.;
- Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014—2020 г.;
- Национална програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради;
- Национален доверителен екофонд — Инвестиционна програма за климата;
- Програма за развитие на селските райони 2014—2020 г.;
- Програма „Кредитна линия за енергийна ефективност на жилищни сгради“;
- Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014—2020 г.;
- Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство 2014—2021 г.

Също така в проектоплана се отбелязва, че инвестиционните нужди ще бъдат анализирани преди окончателната версия да бъде представена на ЕК (дължима към края на 2019 г.).

Като се има предвид значителният размер на публичното финансиране, предоставяно чрез европейските структурни и инвестиционни фондове и тяхното съществено въздействие върху националните инвестиции, съобщението [„Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“](#), което беше публикувано като част от пакета от политики „Чиста енергия за всички европейци“, ясно показва, че целта на инициативата е „да се използва максимално наличното публично финансиране чрез насочени към установени пазарни неефективности финансови инструменти и чрез по-добро насочване на безвъзмездните средства към уязвимите потребители“. Един от стълбовете на интелигентното финансиране за интелигентни сгради включва свързани действия за насърчаване на по-ефективното използване на публичното финансиране. Дискусиите на кръглата маса биха могли да засегнат тази тема.

Въпроси за провеждане на дискусия

- A1. Публичната конференция установи, че лицата, разработващи проекти, и финансистите трябва да разработят свой общ език и да се разбират по-добре относно гледните им точки. Какво е необходимо да се направи в България, за да може това да стане реалност? Кои агенции и институции биха могли да ръководят една такава задача?
- A2. Също така беше идентифициран и потенциалът за по-голямо стандартизиране. Какви видове инструменти трябва да бъдат разработени и как да бъдат подкрепени? Какви са непосредствените следващи стъпки и кой трябва да поеме отговорността?
- A3. Специализираните фондове бяха определени като нов ключов участник в областта на устойчивото енергийно финансиране. Как те могат да се включат в диалога за финансиране на енергийната ефективност в България?

Б. РЕНОВИРАНЕ НА ПУБЛИЧНИ СГРАДИ

Модератор: Емил Пашов, финансов и маркетингов координатор, Български фонд за енергийна ефективност

ELENA — Улесняване на инвестициите в енергийна ефективност

Асен Гашаров, Европейска инвестиционна банка

Презентацията е налична [тук](#).

Алианс за енергийна ефективност

Презентацията е налична [тук](#).

Кирил Райчев, Председател, Алианс за енергийна ефективност България

Основни моменти от публичната конференция от 2018 г.

Сесия 2В — Реновиране на публични сгради за подобряване на енергийната им ефективност и ролята на ДПЕУ

- Участниците в тази сесия силно вярват, че финансирането на енергийната ефективност е възможно с пазарно базирани схеми и с по-малко безвъзмездни средства. Вариантите без безвъзмездни средства са възможни и могат да облекчат финансовата тежест за публичния сектор. Представеният преглед на пазара показва западащ пазар за дружествата за предоставяне на енергийни услуги през последните десет години.
- Очакваше се новият документ с насоки на ЕИБ и Евростат да окаже важно въздействие върху развитието на пазара за сключване на договори за енергийна ефективност.
- Ако 1 Mwh, произведен с помощта на безвъзмездни средства, изисква два пъти повече инвестиции от пазара на дружествата за предоставяне на енергийни услуги, тогава е важно инвестирането в дружества за предоставяне на енергийни услуги да може да запълни тази празнота по отношение на финансирането.

Обща информация

Контекстът за тази тема е определен от преработените [Насоки на Евростат](#) и [Ръководството за специалисти](#) на Евростат и ЕИБ относно статистическата обработка на договорите за енергийна ефективност.

В публичната конференция от 28 юни 2018 г. бяха включени презентации, с които беше направен [общ преглед на насоките за статистическа обработка на договорите за енергийна ефективност](#), както и на координацията чрез едно гише в [Лиeж](#) (Белгия) и [Енергиен център София](#) и резултати от проекта [ЕнЕфект](#) за реновиране на публични сгради с цел намаляване на потреблението на енергия в общината.

Насоката на Евростат от 2017 г. създаде възможност за обработка на „задбалансовата част на отчета“ на Договорите за енергийна ефективност (ДЕЕ) в публичния сектор. Ръководството за специалисти изразява набор от общи правила чрез конкретни разпоредби и обхваща типични договорни разпоредби и структури. Ръководството е официална насока на Евростат и е референтна точка за консултации и решения на Евростат по отношение на ДЕЕ. Правилата на Евростат се отнасят до статистическата обработка в държавните сметки и се основават на принципа на „икономическата собственост“. Те не трябва да се бъркат със законната собственост, счетоводните правила/практики и бюджетирането и Ръководството не се занимава със съотношението качество/цена или приемливост за банките. В допълнение към Ръководството, Европейската инвестиционна банка може да предостави подкрепа за кредитиране, смесване и консултиране, например за комбиниране на финансирането от ЕИБ с бюджета на ЕС и други източници и чрез Европейския консултантски център по инвестиционни въпроси ([ЕКЦИВ](#)) и [ФИ компас](#).

Сесията ще се слуша директно от ЕИБ и на нея ще отговаря на въпроси относно начина на развитие на пазара на енергийни услуги за публичните сгради.

Въпроси за провеждане на дискусия

- V1. Като се имат предвид новите статистически насоки, издадени от Евростат, как най-добре могат да се структурират договорите за енергийна ефективност, така че да обслужват нуждите на публичните органи?
- V2. Каква подкрепа (техническа или чрез разработване на проекти) е необходима за увеличаване на внедряването на ДЕЕ?
- V3. Какво е мнението на ДПЕУ сектора за насоката на Евростат и ролята на Ръководството за специалисти и какво е необходимо да се направи, за да се активизира секторът?

В. ДЪЛГОСРОЧНИ СТРАТЕГИИ ЗА РЕНОВИРАНЕ И ДИРЕКТИВАТА ОТНОСНО ЕНЕРГИЙНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СГРАДИТЕ

Модератор: Андрю Дийкън, Алианс за климата

Директива на ЕС относно енергийните характеристики на сградите – Насоки за държавните служители

Андрю Дийкън, Алианс за климата

Презентацията е налична [ТУК](#).

По пътя към nZEB: стратегически цели и политики на национално и местно равнище

Драгомир Цанев, Изпълнителен директор на ЕнЕфект, Център за енергийна ефективност

Презентацията е налична [ТУК](#).

Основни моменти от публичната конференция от 2018 г.

Сесия 2А — Подобряване на енергийната ефективност на жилищни сгради

- По време на тази сесия беше обърнато голямо внимание на нефинансовите ползи от подобряването на енергийната ефективност (удобство, социални последици, здраве). Всички различни дискутирани подходи съставляваха ценна входяща информация за подобряване на мерките за енергийна ефективност и за разширяване на повече холистични програми за България.

Обща информация

През 2018 г. Директивата относно енергийните характеристики на сградите беше изменена и беше важна и конкретна първа доставка на пакета „Чиста енергия за всички европейци“. [Преработената ДЕХС](#) обхваща широк спектър от политики и мерки за подкрепа, които ще помогнат на националните правителства в ЕС да подобрят енергийните характеристики на сградите и на съществуващия сграден фонд както в краткосрочен, така и в дългосрочен план. Държавите от ЕС ще трябва да установят по-строги дългосрочни стратегии за реновиране, насочени към декарбонизация на националния сграден фонд до 2050 г., с индикативни етапни цели за 2030 г., 2040 г. и 2050 г., измерими показатели за напредъка и със стабилен финансов компонент.

Изменената ДЕХС въвежда няколко основни начина, с които може да се подобри финансирането на дейностите по енергийна ефективност. Основните промени, които са включени, са:

Съгласно член 2а, параграф 3 относно дългосрочните стратегии за реновиране от държавите членки се изисква активно да улеснят дейностите, които ще подпомогнат мобилизирането на инвестиции в услугите за енергийно реновиране:

- а) обединяване на проекти в една или няколко собствениости, за да станат по-привлекателни за инвеститорите;

- б) намаляване на възприемания риск, свързан с финансирането на енергийната ефективност;
- в) използване на публично финансиране за привличане на инвестиции от частния сектор;
- г) насоки, които да покажат как могат да се правят инвестиции за подобряване на общественения сграден фонд;
- д) предоставяне на по-добри консултации на пазара, като например обслужване на едно гише.

Също така в член 10 беше добавена нова разпоредба относно финансовите стимули и пречките на пазара, които налагат държавите членки да обвържат своите финансови мерки с целевите или постигнатите енергоспестявания от реновирането на сградите.

Стратегията за реновиране трябва ясно да допринесе за постигането на целите за енергийна ефективност, както е посочено в Националния план в областта на енергетиката и климата (НПОЕК).

В публичната конференция от 28 юни 2018 г. бяха включени презентации относно [многостепенното управление и енергийната пътна карта](#), както и [общ преглед на енергийната ефективност](#) в България.

До 10 март 2020 г. държавите от ЕС трябва да впишат новите и преработени разпоредби в националното си законодателство. За да им помогне, Европейската комисия също така изготви [препоръки](#) за прилагане на новите разпоредби на ДЕХС относно реновирането на сгради. Също така ВРІЕ изготви [насоки за държавните служители](#) за управлението на новите изисквания за стратегиите за реновиране с препоръки специално за България. А EuroACE изготви и [ръководство](#) за прилагане на преработената ДЕХС.

Въпроси за провеждане на дискусия

- C1. Кои строителни сектори могат да се представят като ключови компоненти на Стратегията за дългосрочно реновиране и кои допълнителни политики и мерки може да са необходими за подпомагане на увеличената дейност по реновиране?
- C2. Как трябва да се развие рамката за финансиране, за да подкрепи най-добре новите дългосрочни цели? Има ли нови участници на пазара, които трябва да бъдат ангажирани?
- C3. Какво повишаване на осведомеността и изграждане на капацитет е необходимо, за да се насърчат собствениците и обитателите на сградите да представят проекти за реновиране? Кои са най-добрите механизми и агенции, които биха подкрепили тази дейност?

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ПЛЕНАРНА СЕСИЯ

Докладване от тематичните групи за получаване на обратна информация

Група А — Европейски структурни и инвестиционни фондове и инициативата „Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“

- Безвъзмездните средства са добри, но трябва да бъдат насочени към тези, които наистина се нуждаят от допълнителна подкрепа. Това зависи в голяма степен от управляващите органи на структурните фондове за предстоящия период на финансиране от ЕС. Българският фонд на фондовете може да се използва като инструмент за финансиране на енергийната ефективност чрез разгръщане на смесени продукти за финансиране и търговско финансиране, като по този начин се привлекат наличните публични средства.
- При преминаването от безвъзмездни средства към финансови инструменти трябва да се прави разграничение между секторите, които се нуждаят от безвъзмездна помощ, тези, за които е подходяща комбинация от безвъзмездни средства и финансови инструменти, и секторите, финансирани изцяло чрез частно финансиране. Определянето кой е най-подходящ, когато ще бъде основна отговорност на тези, които са съгласни с оперативните програми за следващия период на финансиране, напр. Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Банковият сектор, НПО и други трябва да бъдат включени в разработването на оперативни програми за следващия период на финансиране.
- В помощ на частния сектор следва да се въведат структурирани образци на договори за ДПЕУ. Тези структурирани инструменти биха повишили доверието в сектора на ДПЕУ и договарянето на енергийните характеристики и биха намалили разходите по сделката, както и разходите за финансиране.
- Използваната методология за оценка на енергоспестяването, следва да се опрости и да стане по-гъвкава, като същевременно се стандартизира, за да стане по-привлекателна за финансовия сектор.
- Публичният сектор установи необходимостта от по-гъвкаво законодателство, което да даде възможност за съвместни процедури за възлагане на обществени поръчки и дългосрочни договори за ДЕЕ. Това би позволило използването на пазарни механизми в общинските проекти.

Група Б — Реновиране на публични сгради

- Общините могат да се възползват от инструмента на ЕС за финансиране ELENA (въпреки прага от 30 милиона евро за минимален размер на проекта). Обаче за да бъде разгърнат в България, е необходимо пазарът да провежда енергийни одити на потенциалните възможности и да започне да обединява тези възможности.
- На пазара има липса на концентратори, които да прилагат новите насоки на Евростат/ЕИБ и да работят по договори за енергийна ефективност.

- Спецификациите за строителните работи следва да бъдат изменени, така че изпълнителите на ДПЕУ да трябва да поддържат завършените сгради дори след края на процеса на реновиране. Често обаче информацията за дружествата за енергийни услуги е недостатъчна. Може да се наложи опростяване на договорите за енергийна ефективност, за да се избегне допълнителна работа и разходи от страна на банките. Тази дейност би помогнала тези проекти да се направят по-приемливи за финансовия сектор.

В. Дългосрочни стратегии за реновиране и Директивата относно енергийните характеристики на сградите

- Все още има много да се работи за повишаване на осведомеността, така че да се увеличи търсенето на финансиране за енергийна ефективност. Разходите и ресурсите, необходими за тази работа, не трябва да се подценяват.
- Необходимо е по-задълбочено наблюдение и оценка на предишни схеми за реновиране, както за идентифицирането на добри практики и успехи, така и за получаването на уроци от грешките
- На ниво отделен проект съществуват организационни, правни, комуникационни и финансови пречки, които трябва да се преодоляват заедно, а не индивидуално. Тези пречки се срещат най-вече в многофамилни жилищни сгради
- Няма ефективен механизъм за ангажиране на българските търговски банки. Тук съществува възможност Българският фонд за енергийна ефективност да вземе участие.
- Има редица участници на пазара, чиито идеи относно реновирането на сградите в България не са представени достатъчно. Това са общини, камари на инженери и архитекти, асоциации за управление на обекти, гражданското общество и медиите.
- Социалното измерение е важно и е необходимо, за да се помогне на тези, които са по-малко заможни. Това важи особено за неплатежоспособните собственици на отделни жилища в рамките на многофамилни блокове.
- Необходимо е ясна насока за дългосрочната политика за 2030 г., 2040 г. и до 2050 г., за да се определи общата рамка на подхода за реновиране на сградите

Коментари от поканен панел

EASME, Европейска комисия

Повечето от определените предизвикателства се споделят в рамките на няколко държави членки, така че България не е единствена в това отношение. Фокусът за бъдещите събития следва да се насочи повече към идентифицирането на решения, както и към възникващите проблеми. Серията от събития „Форуми за инвестиции в устойчива енергия“ ще продължи, а българските представители трябва да се чувстват свободни да поканят EASME отново да организира събитие в близко бъдеще. Налице е подкрепа и експертен опит, за да се поканят експерти от други държави да споделят добри практики. Делегатите трябва да разгледат програмите за финансиране по програма „Хоризонт 2020“, които обхващат много от обсъжданите теми, включително отопление и охлаждане на сградите, стратегии за реновиране, поведение на потребителите, енергийна бедност, договори за ДПЕУ и т.н., както и съвместни проекти с местните власти и работа с финансови решения, като „зелени“ ипотeki и остойностяване на активите на енергийното обновяване. На разположение на местните власти също е и подкрепата на помощта за развитието на проекти.

Община Габрово

В Габрово беше създадена общинска мрежа за енергийна ефективност „ЕкоЕнергия“, която също е част от Конвента на кметовете. Публично-частните партньорства играят важна роля за инвестициите в устойчива енергия, както и работата по съвместните обществени поръчки. Необходими са съвместни публично-частни усилия за изграждане на пазарно доверие, както и по-добро разбиране на потенциала за разгръщане на финансовите инструменти.

Български фонд на фондовете

Енергийната ефективност, независимо дали се финансира чрез безвъзмездни средства или финансови инструменти, не следва да бъде единствената цел на проектите за реновиране. Ако възвращаемостта на инвестициите е над 20—25 години, тогава е необходимо да се обмисли много добре как и защо се правят инвестициите. Инвеститорите трябва да помислят за финансовата жизнеспособност и да разгледат внимателно възвращаемостта на инвестициите само въз основа на пестенето на енергия. Необходимо е да се намери баланса между безвъзмездните средства и финансовите инструменти. Това следва да се вземе под внимание при комуникацията между управляващите органи на структурните фондове и Европейската комисия и да се направи опит да намери точката на баланс. Когато погледнем общата картина, виждаме че енергийната ефективност е приоритет за България.